

27^ο ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, «ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ».

ΕΙΣΗΓΗΣΗ Δρ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΞΕΝΟΥ

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ.

Η αξιοποίηση των Αποβλήτων στο πλαίσιο της Κυκλικής Οικονομίας αποτελεί μια από τις σημαντικές προκλήσεις της σύγχρονης εποχής, ιδιαίτερα υπό το απειλητικό φάσμα της Κλιματικής Αλλαγής.

Προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου είναι η **αποτελεσματική και ολοκληρωμένη διαχείριση αποβλήτων**. Εκεί βέβαια οι προκλήσεις είναι μεγάλες όπως αποτυπώνονται στην Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία και στο απότοκο Σχέδιο Δράσης.

Με δεδομένο, δε, ότι η χώρα μας έχει χαμηλό δείκτη παραγωγικότητας πόρων, αλλά και υψηλό ποσοστό ταφής αποβλήτων, (η κυκλική χρήση υλικών ανήλθε σε 2,4% το 2016 και σε 5,4% το 2020, σε σύγκριση με 12,8% κατά μέσο όρο στην Ε.Ε.) θα πρέπει τα βήματα να είναι γοργά, όπως, άλλωστε, επιτάσσει η στρατηγική της ΕΕ για την προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας.

Και βέβαια, **βασικός πυλώνας μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας Διαχείρισης Αποβλήτων**, πέρα από τα στάδια της πρόληψης, της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης, **είναι και η παραγωγή ενέργειας από απόβλητα**.

Ως όρος, δε, έχει μια ευρεία αναφορά σε πεδία όπως το ηλεκτρικό ρεύμα, η θερμική ενέργεια, η παραγωγή καυσίμων.

Έτσι, η ενεργειακή αξιοποίηση των δευτερογενών καυσίμων που προέρχονται από την επεξεργασία αποβλήτων, ενταγμένη σε ένα ολιστικό πλάνο διαχείρισης των αποβλήτων, προβάλλει ως αναγκαία συνθήκη που **δίνει επαρκείς λύσεις, θεραπεύοντας βαθιές «περιβαλλοντικές πληγές»**, από τον περιορισμό της ποσότητας που διατίθεται με ταφή μέχρι τη μείωση της χρήσης μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Τι είναι τα αστικά απόβλητα;

Είναι καθημερινά απόβλητα που συλλέγονται και επεξεργάζονται οι δήμοι και παράγονται κυρίως από τα νοικοκυριά.

Τα αστικά απόβλητα αντιπροσωπεύουν το **27%** των συνολικών απορριμμάτων που παράγονται στην ΕΕ

Στόχος για την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των αστικών
Το **60%** των αστικών απορριμμάτων τους

Στόχος για την υγειονομική ταφή αστικών απορριμμάτων έως το 2035
≤10%

Πηγή: ΕΕΑ

Κατάσταση στα κράτη μέλη

	Αστικά απόβλητα που δημιουργούνται (kg/κεφαλή - 2021)	Μερίδιο ανακύκλωσης και κομποστοποίησης αστικών απορριμμάτων (2021)	Ποσοστό υγειονομικής ταφής αποβλήτων (εξαιρουμένων των βασικών ορυκτών απορριμμάτων) (2020)
ΕΕ27	530	49,6%	18%
Αυστρία	834 *	62,3% * *	9% *
Λουξεμβούργο	793	55,3%	9% *
Δανία	786	34,3%	1% *
Βέλγιο	759	53,3%	3% *
Γερμανία	646	71,1% *	9% *
Κύπρος	644 *	15,3%	52%
Ιρλανδία	633	40,8% *	18% ***
Μάλτα	611	13,6%	73%
Φινλανδία	609	37,1%	7% *
Τσεχία	570	43,3%	27%
Γαλλία	561	45,1%	22%
Ελλάδα	524 **	21,0% **	60% ***
Ολλανδία	515	57,8%	2% *
Πορτογαλία	514	30,5%	46%
Σλοβενία	511	60,0% *	6% *
Σλοβακία	496	48,9%	31%
Ιταλία	487 *	51,4% *	15%
Λιθουανία	480	44,3%	17% ***
Ισπανία	472	36,7%	43%
Λεττονία	461	44,1%	25%
Κροατία	446	31,4%	34%
Σουηδία	418	39,5%	8% * ***
Ουγγαρία	416	34,9%	35%
Βουλγαρία	408 *	65,5% * *	73% ***
Εσθονία	395	30,3%	83% ****
Πολωνία	362	40,3%	11%
Ρουμανία	302	11,3%	51%

- Με πράσινο χρώμα, στόχοι που έχουν ήδη επιτευχθεί.
- * δεδομένα από το 2020
- ** δεδομένα από το 2019
- *** δεδομένα από το 2018
- **** δεδομένα από το 2016

Άλλες μέθοδοι διάθεσης απορριμμάτων, όπως η αποτέφρωση, ανεβάζουν το συνολικό ποσοστό στο 100%

Πηγές:
Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (enw_wasmun, Enw_wasoper), Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΑΜΕΣΗ ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ 62 ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΒΙΟΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΚΑΥΣΗΣ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΤΟ ΝΕΟ ΕΣΔΑ.

ΟΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Οι κύριες υποδομές που θα σηκώσουν το βάρος της αλλαγής μοντέλου – όπως προσδιορίζονται από τον ΕΣΔΑ – περιλαμβάνουν 62 νέες μονάδες. **Πανελλαδικά, σήμερα λειτουργούν 11, ενώ 16 μονάδες κατασκευάζονται. Προβλέπεται δε ότι, μέχρι το 2024 θα έχουν ξεκινήσει με συμβασιοποίηση άλλες 10 αντίστοιχες μονάδες.** Σχεδιάζονται 4 μονάδες παραγωγής ενέργειας, οι οποίες θα αξιοποιούν τα υπολείμματα των ΜΕΑ και των Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) για την παραγωγή δευτερογενούς εναλλακτικού καυσίμου (SRF/RDF).

Οι 4 μονάδες καύσης χωροθετούνται ενδεικτικά μία στην Κρήτη, μία σε Πελοπόννησο και Δυτική Ελλάδα, μία σε Αττική και Στερεά ενώ η τέταρτη θα καλύπτει όλη την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα (Θεσσαλία, Ηπειρο και Μακεδονία). Η μονάδα της Κρήτης θα μπορεί να υποδέχεται τα υπολείμματα ή και το δευτερογενές καύσιμο που θα παράγεται από τις ΜΕΑ της Περιφέρειας Νότιου Αιγαίου.

Σαν παράδειγμα, η ΜΕΑ της Δυτικής Μακεδονίας:

«Από τη μονάδα της Κοζάνης οδηγείται σήμερα σε ταφή το 45% των αποβλήτων που εισέρχονται σε αυτή. Στόχος είναι, αυτό να μετατρέπεται σε SRF και να χρησιμοποιείται στη γειτονική μονάδα του Αμυνταίου της ΔΕΤΕΠΑ για την παραγωγή ενέργειας και τηλεθέρμανσης». Επίσης, είναι γνωστό, από την πλευρά του ΥΠΕΝ, ότι υπάρχει διάσταση απόψεων με την τσιμεντοβιομηχανία, η οποία είναι σήμερα ο μόνος «αποδέκτης» του SRF στη χώρα μας και πληρώνεται για να το χρησιμοποιεί ως καύσιμο.

Η κυβέρνηση φαίνεται ότι έχει πλέον πεισθεί πως ο μόνος τρόπος να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης των απορριμμάτων που οδηγούνται σε ταφή, κάτω από το 10% του συνόλου, είναι η καύση απορριμμάτων για την παραγωγή ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό

προσέθεσε τις «μονάδες ενεργειακής αξιοποίησης» στον εθνικό και τους περιφερειακούς σχεδιασμούς για τα αστικά απόβλητα (με το υπουργείο Περιβάλλοντος να αναλαμβάνει πλήρως την «καυτή πατάτα» της χωροθέτησης, αδειοδότησης και ανάθεσης της κατασκευής και λειτουργίας). Παράλληλα, όλες οι δρομολογούμενες μονάδες διαχείρισης απορριμμάτων περιλαμβάνουν και τη μετατροπή του υπολείμματος σε απορριμματογενές καύσιμο (SRF ή RDF). Στην πραγματικότητα βέβαια, με δεδομένο ότι καμία μονάδα επεξεργασίας σύμμεικτων απορριμμάτων δεν καταφέρνει, η «εξαγωγή» ανακυκλώσιμων από τα απορρίμματα να ξεπεράσει το 15%, ουσιαστικά το υπόλειμμα ισοδυναμεί σήμερα ... με το μεγαλύτερο μέρος των απορριμμάτων που οδηγούνται σε αυτές τις μονάδες.

Η ΕΥΡΕΣΗ ΠΟΡΩΝ

Στην τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, αντίστοιχα έργα δεν θα είναι επιλέξιμα για συγχρηματοδότηση. Γι' αυτό μέρος του κόστους σχεδιάζεται να καλυφθεί από το διαθέσιμο υπόλοιπο του ΕΣΠΑ 2014-2020, αλλά και μέσω ΣΔΙΤ (Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα), με τραπεζικό δανεισμό και με ίδιους πόρους. Μάλιστα τα ΣΔΙΤ προωθούνται σε όλα τα επίπεδα διαχείρισης αποβλήτων (συλλογή, διαλογή, επεξεργασία κ.α.).

Για την κατασκευή τους προκρίνονται δύο σενάρια από το ΥΠΕΝ. Το πρώτο εξετάζει τη δυνατότητα να διατίθεται στις μονάδες καύσης το σύνολο των υπολειμμάτων και της παραγόμενης ποσότητας δευτερογενούς καυσίμου (SRF/RDF) και το δεύτερο μόνο τα υπολείμματα, ώστε τα παραγόμενα δευτερογενή καύσιμα να οδηγούνται ως εναλλακτικό καύσιμο στις ενεργοβόρες βιομηχανίες (π.χ. τσιμεντοβιομηχανία).

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Ήδη όλοι οι μεγάλοι κατασκευαστικοί και ενεργειακοί όμιλοι της χώρας εμφανίζονται έτοιμοι να εμπλακούν στην ενεργειακή αξιοποίηση των αποβλήτων. Αλλά και η ΔΕΗ «φλερτάρει» με την ιδέα της καύσης απορριμμάτων μετά το 2028 στην υπό κατασκευή λιγνιτική μονάδα «Πτολεμαΐδα V». Και δεν είναι η πρώτη φορά για τη δημόσια επιχείρηση, καθώς είχαν προηγηθεί δοκιμαστικές προσπάθειες καύσης βιομάζας παλαιότερα στους σταθμούς της Μεγαλόπολης και της Καρδιάς.

Σαν μόνους για τους επενδυτές, στο νέο ΕΣΔΑ προτείνεται διερεύνηση της δυνατότητας επιδότησης ως ΑΠΕ (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας) της ενέργειας που παράγεται σε εγκαταστάσεις καύσης αποβλήτων, στον βαθμό της συμμετοχής βιογενών υλικών στα εισερχόμενα υλικά.

Σε κάθε περίπτωση, θα δίνεται η δυνατότητα στους τοπικούς ΦοΔΣΑ (Φορείς Διαχείρισης Αποβλήτων) να εξετάσουν και άλλα σενάρια, με βασικό ζητούμενο τον περιορισμό της ταφής αστικών αποβλήτων σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤ) στο 10% το 2030 από 80% σήμερα. Σήμερα τα ποσοστά ανακύκλωσης βρίσκονται καθηλωμένα στο 21% και συλλογής βιοαποβλήτων στο 4,7%, παρότι ο στόχος για το 2020 ήταν η ταφή του 26% των αποβλήτων.